

TILTAKSPLAN

Kommunedelplan klima, energi og klimatilpasning 2012-2031. Revidert etter 1.gangs behandling i formannskapet, 02.04.2020.

- MÅL:**
1. Midtre Gauldal kommune skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050
 2. Midtre Gauldal kommune skal øke energieffektiviteten og energisikkerheten
 3. Midtre Gauldal kommune skal være et klimarobust og sikkert samfunn i et endret klima

KDir - kommunedirektør	NPF – Næring, plan og forvaltning	EKT – Eiendom og kommunalteknikk	EnLed - Enhetsledere	Iko- Innkjøpskoordinator
------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	----------------------	--------------------------

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Klimavennlig tettsteds-utvikling	Klimavennlig areal- og transportplanlegging					
	1. Styre arealbruken til bygging langs eksisterende infrastruktur og rundt bygdesentrene.	2020-2031	KDir NPF	Drivstoffbesparende. Utslippskutt.	Egne ressurser.	Følges opp i arbeidet med kommuneplanens arealdel. (Jfr. SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging).
	2. Tilrettelegge næringsareal for å fremme etablering av lokale arbeidsplasser.	2020-2031	KDir NPF	Antall utpendlere reduseres. Utslippskutt.	Låneopptak. Egne ressurser.	Følges opp i arbeidet med kommuneplanens arealdel (Støren sør mfl).
	3. Gjennomføre mulighetsstudie: "Nullutslipp kollektivtilknytning." Utbedre gang- og sykkelvegforbindelsen mellom togstasjonen og "nye sentrum".	2020	NPF	Økt andel myke trafikanter.	Innvilget tilskudd 237 000,-, søknad 350 000,-	Innvilget KLIMASATS midler 2019 til "Nullutslipp kollektivtilknytning", gjennomføres i hht søknaden. Frist sluttrapport 01.07.2020. Fortau langs strekningen i dag.
	4. Støren Boligområde Sør utvikles som den nye grønne bydelen for Trondheimsregion.	2022	KDir NPF	Utslippskutt .	Tilskudd. Egne ressurser.	Tiltaket ligger delvis inne i næringsplan, men her med hovedfokus om å tilby eneboliger. Det må konkretisere hva som ligger i grønn bydel. Kollektivløsninger, energibruk, materialbruk, klimaavtrykk etc.
5. Videreutvikle Støren som "park and ride" med utvidelse av parkeringsmulighetene ved stasjonen.	2024	KDir NPF	Antall p-plasser etablert. Økt andel kollektivtrafikk.	Egne ressurser.	Vil fremme mer bruk av kollektivtransport. Ligger inne areal til "park and ride" ved Prestteigen i SVV E6 plan. Følges opp i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det er allerede etablert parkering ved stasjonen, men er behov for mer.	

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Tilrettelegge grønn infrastruktur	Klimavennlig areal- og transportplanlegging					
	6. Etablere gang- og sykkelvegnett rundt skolene med 3 km radius som prioritert utgangspunkt.	2020	EKT	Antall km bygd gang- og sykkelveg. Økt andel myke trafikanter.	Tilskudd + investering	Rekkefølgekrav i KPA. Tas også med i utbyggingsavtaler. Søke KLIMASATS midler. Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel.
	7. Ivareta og utvikle gjennomgående løsninger for gående/syklende fra boligområder til sentrums- og tettstedsområder.	2020	NPF EKT	Økt andel myke trafikanter.	Tilskudd. Egne ressurser.	Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel.
	8. Følge opp satsing på gang- og sykkelveger, stier og "grønn forskjønning" i og rundt Støren sentrum i tråd med Grønnplan for Støren og trafiksikkerhetsplan.	2020	EKT	Økt andel myke trafikanter.	Tilskudd + investering	Jfr. Trafiksikkerhetsplan 2020-23 og Grønnplan for Støren 2015. Blant annet er det behov for å utbedre gang- og sykkelvegforbindelsene i Støren sentrum, Presteigen, Korsen og Spjeldbakkan. Joggestier er også etterlyst.
	9. Utbedre gang- og sykkelvegforbindelsen mellom Frøsetvegen og Fv 632.	2023	EKT	Økt andel myke trafikanter.	14 500 000,-. Tilskudd + investering	Reguleringsplan vedtatt 5.9.19. Søknad om tilskudd innvilget. Kostnadsberegning i Trafiksikkerhetsplan 2020-23.
	10. Bedre skiltingen av nærturstier i og ved alle grender/tettsteder.	2025	NPF EKT	Antall stier skiltet.	Tilskudd + investering	Det er lite skilting etter nasjonal mal (Merkehåndboka, nasjonalparkkommune etc.) i kommunen. Behovet må kartlegges/systematiseres i en friluftslivsplan med utgangspunkt i stikart. Lavterskeltilbud. Vil gjøre det lettere å komme seg til fots, ski, sykkel til utfartsområder. Aktuelt å søke fylkeskommunale friluftslivsmidler

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Gjøre det lettere å velge bort bilen	Klimavennlig areal- og transportplanlegging					
	11. Leskur/uværsskur settes opp ved de mest trafikkerte holdeplasser i samarbeid med transportaktører.	2020	EKT	Økt andel myke trafikanter Utslippskutt.	350 000,- Egne ressurser + investering	Videreføres i Trafikksikkerhetsplanen. Har allerede fått to skur, disse settes opp ved rådhuset/Korsen.
	12. Arbeide for å øke antall togavganger til/fra Støren.	2022	KDir	Antall togavganger Utslippskutt.	Egne ressurser	Politisk press er viktig.
	13. Innføre ringtransport som et del av arbeidet for å videreutvikle kollektivtilbudet mellom grendene og Støren.	2024	KDir	Redusere bilkjøring, endre reisevaner med gode alternativer.	Egne ressurser. KLIMASATS-midler.	Forutsetter nært samarbeid med fylkeskommunen. Politisk press er viktig.
	14. Utrede parkeringsbegrensninger i sentrum sammen med kollektivløsninger.	2024	NPF EKT	Utslippskutt.	Egne ressurser	Holdningsskapende arbeid. Kostnad er avhengig av valgt løsning.
Utvikle en mer bærekraftig fritidsbebyggelse	15. Arbeide for å få to jernbanespor mellom Trondheim og Støren.	2030	KDir	To spor mellom Trondheim og Støren.	Egne ressurser	Forutsetter nært samarbeid med fylkeskommunen. Politisk press er viktig. Vil dermed kunne bli dobbeltspor helt til Oslo.
	16. Innføre begrensninger i størrelse på utbygging av nye hytter og stimulere til bærekraftig energibruk.	2020	KDir NPF	Redusert energibruk og klimautslipp.	Egne ressurser	Forutsetter bestemmelser i kommuneplanens arealde.l

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Arbeide sammen, langsiktig og strukturert	Kommunens eget klima- og energiregnskap					
	17. Klimabudsjett og -regnskap innføres som en del av kommunens handlingsplan.	2020	KDir	Kompetanseheving.	Egne ressurser	Holdningsskapende. Synliggjøre klimakonsekvenser i alle kommunale tiltak.
	18. Konsekvenser innen klima- og energi skal synliggjøres og vurderes i alle relevante saker og være tema ved oppstart og gjennomføring av alt planarbeid.	2020-2031	KDir	Økt gjennomføringsevne på klimamål.	Egne ressurser	Holdningsskapende. Synliggjøre langsiktige kostnadsbesparelser. Utarbeide ny saksbehandlingsmal.
	19. Delta aktivt i "Nettverk for lavutslipp Trøndelag" og fremme klima og energi som tema i eksterne fora og samarbeid.	2020-2031	NPF	Kompetanseheving.	Egne ressurser	Kompetanseheving og mulighet for finansiering av klimatiltak med statlige KLIMASTAS-midler som reduserer driftskostnader og klimagassutslipp.
	20. Ved opprettelse av alle kommunens eierskap skal FN's bærekraftsmål vektlegges, herunder klimahensyn.	2020-2031	KDir	Kompetanseheving. Økt gjennomføringsevne på klimamål.	Egne ressurser	Holdningsskapende, bevisstgjørende. Viktig signaleffekt.
	21. MGK gir god miljøinformasjon til innbyggerne med fokus på gode løsninger, slik at det blir lettere å ta mer klima- og energivennlige valg og drive klimatilpasning.	2020-2031	KDir	Kompetanseheving. Økt gjennomføringsevne på klimamål.	Egne ressurser + ReMidt IKS + Midt Energi m.fl.	Holdningsskapende. Herunder oppfordre til å ta i bruk lokalt trevirke i byggelementer, nybygg og rehabilitering (eks. tema: Kildesortering, kompostering, forbrukervaner og –uvaner, energisparing, flomsikring etc).
22. Arbeide for å etablere et interkommunalt samarbeid om klimarådgiver etter modell fra regionråd/vannområde.	2021	KDir	Økt gjennomføringsevne på klimamål.	KLIMASATS midler + Egne ressurser	Kompetansehevende. Økt bruk av statlige midler til tiltak som reduserer driftskostnader og klimagassutslipp.	

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Øke bruken av ny, fornybar energi	Kommunens eget klima- og energiregnskap					
	23. Initiere en samlet utredning om energibruk i kommunen inkl. kilder, beredskap, sesongsvingninger.	2022	EKT	Økt bruk av ny, fornybar energi. Redusert klimautslipp.	Egne ressurser	Kunnskapsinnhenting. Må også sees i sammenheng med energiregnskap for kommunale bygg og anlegg i en egen eiendomsstrategi
	24. Ved utbygging i Støren sør bør det legges til rette for at oppvarming fortrinnsvis skal skje ved hjelp av energikilder som bidrar til redusert CO ₂ -utslipp.	2024	NPF EKT	Redusert energiforbruk, klimautslipp	Egne ressurser Tilskudd	Signaleffekt. Omdømmebygging. Må også sees i sammenheng med tiltak nr. 4.
Redusere klima- og energiavtrykk fra egen kjøring og bilpark	25. MGK legger til rette for sykkelparkering ved alle kommunale bygg.	2020	EKT	Drivstoffbesparelse.	Egne ressurser	Viktig signaleffekt.
	26. MGK vurderer innkjøp av sykler og elsykler til tjenestebruk.	2020	EnLed	Drivstoffbesparelse.	20 000 kr	Viktig signaleffekt.
	27. Etablere faste, tilrettelagte møterom for telefon/videokommunikasjon.	2020	IT-avd.	Redusere jobbreiser internt i MGK. Drivstoffbesparende.	Egne ressurser	Dels etablert i dag, men fungerer ikke optimalt. Gjøre det enklere å gjennomføre fjernmøter. Kostnadsbesparende både i tidsbruk og reisekostnader. Evt kostnader til utstyr og abonnement.
	28. Stille krav til opplegg for (private)/ ferdig ladepunkt (kommunalt) ved alle nybygg.	Løpende	NPF	Økt elbilandel blant MGK's innbyggere	Egne ressurser	Viktig signaleffekt.
	29. Ved utskifting og nyinnkjøp av tjenestebiler skal det som hovedregel anskaffes null- eller lavutslippskjøretøy.	2021	KDir	Drivstoffbesparelse.	Egne ressurser	Viktig signaleffekt. Kan gi høyere investeringskostnader, men lavere driftskostnader enn bensin- og dieslbiler. Reduserte utgifter med 20 000 kr per år per bil (stipulert tall, avh. av gjennomsnittlig kjørelengde).
	30. Lage en plan for etablering av ladepunkter, både for kommunale kjøretøy og for besøkende.	2021	EKT	Økt elbilandel blant kommunalt ansatte og innbygger .	KLIMASATS- midler (50%) + Investering	Forutsetning for innkjøp av kommunale lavutslippskjøretøy/ladbare biler. Signaleffekt. Ladepunktbehov må kartlegges for å sikre hensiktsmessig investering med mål om å etablere blant annet hurtiglادepunkt med betalingstjeneste.

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Redusere klima- og energiavtrykk fra egne bygg og anlegg	Kommunens eget klima- og energiregnskap					
	31. Utarbeide energiregnskap for kommunale bygg og anlegg i en egen eiendomsstrategi for formålsbygg og kommunale boliger.	2020	EKT	Kompetanseheving. Redusere egne driftskostnader.	Egne ressurser.	Kunnskapsinnhenting for å kunne utnytte størst enøk-potensial.
	32. Utarbeide belyningsplan med mål om å skifte all gatebelysning over til kostnadseffektiv LED-belysning.	2020	EKT	Kompetanseheving. Redusere egne driftskostnader.	Investering	Behov for bedre oversikt over status før prioritering av strekninger/områder kan skje. Ca. 60 % av gatelysene i MGK består av kvikksølvlamper (HQL) (jfr. Trafikksikkerhetsplan 2020-23).
	33. Vannbåren varme vurderes i alle kommunale nybygg og rehabiliteringsprosjekter.	2020-2031	EKT	Antall bygg med vannbåren varme.	Investering	Viktig signaleffekt. Vil støtte opp om bioanlegg Støren og fremme god sirkulærøkonomi.
	34. Kommunen skal redusere energibruken i kommunale bygg med 2 % per år i de neste 5 år.	2021	EKT	Mål om redusert energibruk oppnådd.	Egne ressurser.	Målet skal nås gjennom tiltak i eksisterende bygningsmasse og energieffektive nybygg. (Dette er tilsvarende Trondheim kommune sin miljøstrategi for bygg).
35. Alle nye kommunale bygg og boliger skal være energieffektive bygg. For hvert prosjekt skal det vurderes hvilken byggemetode som er best egnet. Dette skal også forsøkes oppnådd ved rehabiliterings- og ombyggingsprosjekter.	2020-2031	EKT	Antall energieffektive bygg. Reduserte driftskostnader.	Egne ressurser Tilskudd	Energieffektive bygg har lave driftskostnader. Det må vurderes bruk av f.eks passivhus, jordvarme, solceller etc.	
Legge til rette for kortreiste verdikjeder	36. Tilrettelegge for bærekraftige næringer og innovative produkter som bidrar til økt selvforsyningsgrad og redusert klimautslipp/energiforbruk.	2020-2031	NPF	Nye næringer etablert.	Egne ressurser	Ligger også inne i næringsplan. Samarbeid med Regionråd sør, Næringshagene.
	37. Lokalisere og utrede drivverdige masseforekomster som gir lavest mulig klimautslipp ved uttak og transport.	2024	NPF	Masseuttak etablert.	Næringsfond. Tilskudd?	Ligger til dels inne i næringsplan. Forutsetter samarbeid med NGU og Trøndelag fylkeskommune-. Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel.
	38. Tilrettelegge for intensiv matproduksjon (f.eks. landbasert fiskeoppdrett) på nærings- og landbruksarealer.	2024	NPF	Nye næringer etablert.	Næringsfond. Tilskudd	Ligger til dels inne i næringsplan. Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel.

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Bruke kommunal innkjøpsmakt for å redusere klimautslippene	Kommunens eget klima- og energiregnskap					
	39. Vektlegger klima- og energi som forutsetning i kravspesifikasjonen for kommunale anskaffelser og setter klimakrav til kommunens selskaper.	2020-2031	KDir ELed	Redusert direkte og indirekte CO ₂ -utslipp. Økt antall miljømerkede produkter	Egne ressurser	Bruke Direktoratet for forvaltning og IKT's (Difi) veiledere og kriterier for grønne anskaffelser. Vil kunne bidra til markedsgrunnlag for klimaløsninger, også i anleggsnæring.
	40. Stille krav om synliggjøring av klimafotavtrykk i alle relevante innkjøp.	2020-2031	IKO	Redusere direkte og indirekte utslipp.	Egne ressurser	Holdningsskapende. Lokal mat, råvarer og tjenester prioriteres så langt innkjøpsregelverket tillater.
Avfall minimeres og brukes som en ressurs	Avfall, gjenvinning og forbruk					
	41. Bruke eiermakt i ReMidt IKS til å innføre kildesortering på alle hytterrenovasjonspunkter, samt av matavfall, glass/metall fra husholdninger.	2022	EKT	Andel utsorterte fraksjoner	Egne ressurser	Avhengig av samarbeid med ReMidt IKS. Signaleffekt. Per 2019 sortering i papp, papir, drikkekartong og restavfall. Returpunkt for glass/metall rundt om i kommunen. Er også sortering i glass, metall samt restavfall ved hytterrenovasjonspunktene
Fremme god agronomi og et klimasmart landbruk	Klimasmart landbruk					
	42. Vurderer klima i all veiledning og saksbehandling (SMIL- og RPM-midler, drenering, nydyrking, jordlovsaker, NMSK-midler og Skogfondets rentemidler)	2020	NPF	Redusere CO ₂ utslipp. Kompetanseheving.	Egne ressurser	Tilpasser klimatiltak til hvert enkelt bruk, mer målretta og effektive klimatiltak. (SMIL: spesielle miljøtiltak i jordbruket, RPM: Regionalt miljøprogram, NMSK: nærings- og miljøtiltak i skogbruket).
	43. MGK prioriterer nabobruk ved bortleie/salg av landbruksjord.	2020-2031	NPF	Redusert CO ₂ fra transport	Egne ressurser	Legge til rette for kortest mulig transport av for og gjødsel innen den enkelte driftsenhet i landbruket. Lokale og kortreiste interessenter prioriteres. Kan evt. opprette en digital ressursbank over ledig areal.

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Fremme god agronomi og et klimasmart landbruk	Klimasmart landbruk					
	44. Unngå tap av høyproduktivt skogareal i saker med bruksendring. Gjennom veiledning og kurs øke bevissthet rundt avvirkningstidspunkt og skogkultur som klimapåvirker.	2020-2031	NPF	Økt CO ₂ -opptak fra skog	Egne ressurser	Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel.
	45. Holde dialogmøter med landbruksnæringen – landbruksråd /fagråd for å heve kompetansen om klimasmart landbruk og sirkulær økonomi.	2020-2031	NPF	Kompetanseheving	Egne ressurser	Kompetanseheving i veiledning og saksbehandling av SMIL- og RPM-midler, drenering, nydyrking, jordlovsaker mv.
	46. Prioritere nydyrking og stimulere til drenering av vassjuk jordbruksjord (ikke myr).	2020	NPF	Redusert lystgassutslipp	Tilskudd (SMIL/RMP)	Prioritere nydyrking gjennom vedtatt tiltaksplan og økonomisk bevilgning fra driftsbudsjettet. Øker matproduksjonen og sjølbergingsevnen.
Utvikle et klimasmart landbruk	Klimatilpasning					
	47. Revidere landbruksplan for MGK.	2022	NPF	Økt CO ₂ opptak fra utmarksbeiter	OBB - tilskudd	Utrede mulighetene for økt beitebruk og lengre beitesesong som følge av klimaendringene (OBB- organisert beitebruk og tiltak i beiteområder).
	48. Legge til rette for å øke andelen daa med gras- og grønnsaksorter.	2020-2031	NPF	Kompetanseheving. Nye vekster/ økte avlinger	Egne ressurser	Sikre mattrygghet i møte med vanskeligere klimatiske forhold. Samarbeid med Norsk Landbruksrådgivning Trøndelag SA.
	49. Gjennomføre faglig tilrettelegging og veiledning om erosjon, drenering, utslipp og klimatilpasning i landbruksnæringen.	2020-2031	NPF	Kompetanseheving	Egne ressurser	Tilpasser klimatiltak til hvert enkelt bruk, gjennom mer målretta og effektive klimatiltak. Dialogmøter med landbruksnæringen - landbruksråd/fagråd.
	50. Bevare matjorda i MGK ved å ikke omdisponere matjord uten å kompensere tilsvarende arealer.	2020-2031	NPF	Antall daa matjord	Egne ressurser	Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel. Sikre mattrygghet i møte med vanskeligere klimatiske forhold

STRATEGI	TILTAK	ÅR	ANSVAR	INDIKATOR	FINANSIERING	MERKNAD
Midtre Gauldal kommune skal være tilpasset et villere og våtere vær	Klimatilpasning					
	51. Gjennomføre kartlegging av kritiske punkt for flom og skred i bekker og vassdrag	2021	NPF	Kompetanseheving	Tilskudd NVE 200 000kr	Kunnskapsinnhenting. Unngå person- og eiendomsskade samt kommunal erstatningsrisiko. https://www.nve.no/flaum-og-skred/kartlegging/flaum/tilskudd-til-kartlegging-av-kritiske-punkt-i-bekker-og-bratte-vassdrag/
	52. Delta aktivt i "Nettverk for klimatilpasning Trøndelag" med fokus på kompetanseheving og finansiering av klimatiltak med statlige KLIMASATS-midler	2020-2031	KDir NPF	Kompetanseheving	Egne ressurser	Økt bruk av statlige midler til tiltak som reduserer egne ressurser, kostnader og klimagassutslipp
	53. Utarbeide hovedplan for vann og avløp med blant annet kartlegging av overvannsløsninger i Støren sentrum, flomveger mv.	2021	EKT	Færre tilfeller av flom og naturskader.	Egne ressurser	Avhengig av vedtatt behov gjennom planstrategi. Kunnskapsinnhenting. Unngå person- og eiendomsskade samt kommunal erstatningsrisiko.
	54. Kreve plan for håndtering av vann og overvann ved all utbygging. Lokale, grønne og flerfunksjonelle løsninger skal etterstrebes. Gjeldende klimapåslag skal være grunnlag for dimensjoneringen.	2020-2031	NPF	Færre tilfeller av flom og naturskader.	Egne ressurser	Inn som bestemmelser ved rullering av arealplan.
	55. Bevare myrarealer som flomvern og karbonlager ved å ikke omdisponere eller tillate drenering.	2020-2031	EKT NPF	Unngår CO ₂ -utslipp på 58 tonn per dekar*	Egne ressurser	Følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel. *Utslipp ved omdisponering fra myr til dyrket mark i en 20-årsperiode etter nydyrking, Miljødirektoratets mal.
	56. Gjennom virkemiddelbruk redusere behov for graving av landbruksveier i skredterreng og avslå landbruksveisøknader slike områder.	2020-2031	NPF	Færre skred	NMSK-midler Egne ressurser	Kompetanseheving.
	57. Skape robuste skoger gjennom skogeierfokuserede kurs, informasjon.	2020-2031	NPF	Mindre stormfelling av skog	Rentemidler Egne ressurser	Kompetanseheving.